

3. neděle postní

cyklus A

Ex 17, 3 - 7

Dej nám vodu, ať se napijeme.

"Je Hospodin uprostřed nás nebo ne?" - touto existenciální otázkou Izraelité zapochybovali o tom, zda je Bůh skutečně na jejich straně a pečuje o ně. Reptání proti Mojžíšovi bylo zároveň namířeno proti Bohu: vyjádřili vlastně svoji nespokojenost s Bohem. Bůh přes nevěru a reptání svého lidu nově prokazuje svou věrnost a lásku. Mojžíš má udeřit do skály holí, již udeřil do Nilu (vyjadřuje se tak spojitost s vysvozením z Egypta). Ze skály vytryskne voda, která může napojit lid a zachránit jejich život. Tato událost je obrazem mnohem hlubšího tajemství Božího působení: on může nechat vyvěrat vodu, to je život na poušti čili na místě pustém a bez života.

Řím 5, 1-2.5-8

Láska je nám vlita skrze Ducha Svatého, který nám byl dán.

Jedině vírou je možné stále znovu přistupovat k milosti ospravedlnění, t.j. k pokoji a k přátelství s Bohem (verš 1). Víra oživuje i naději, že jednou bude toto přátelství s Bohem prostoupeno září slávy (verš 2). Taková naděje není založena na pouhém lidském přání, ale na jistotě Boží lásky k nám. Tato jistota je vnuknuta přímo Duchem svatým přítomným v našem srdci. Duch nás ujišťuje o Boží lásce tím, že připomíná největší a nejkrajnější projev Boží dobroty: Boží Syn zemřel za nás, když jsme byli slabí a hříšní, když jsme dokonce odporovali Bohu (verš 6). Láska až do krajnosti je Boží odpovědí na lidskou zlobu a netečnost vůči němu!

Jan 4, 5-42

Pramen vody tryskající do života věčného.

Obyčejné setkání plné překvapujících zvratů. Takovým dojmem by mohlo na čtenáře zapůsobit Ježíšovo setkání se Samaritánkou. Ježíš nejprve prosí Samaritánku o vodu. Tato prosba prozrazuje jeho žízeň, která je spíš žízni po její žizni. Jeho prosba má vyvolat její prosbu o vodu živou. Samaritánka nechápe, o jakou vodu jde. Ježíš jí proto vyjevuje její minulost a ona rozpoznává, že je prorokem, který mluvil o duchovních věcech. Voda byla jen symbolem Ježíšova zjevení, jeho slova, které je duch a život (srov. Jan 6, 63). Právě v tomto slově čili v duchu a v pravdě (verš 23) je třeba uctívat Otce. Tato voda je plodem Kristovy smrti na kříži, kdy vytryskla z jeho probodeného boku (Jan 19, 34).

Liturgie 3. postní neděle v cyklu A zdůrazňuje počátek intenzivní přípravy katechumenů na přijetí křtu. O této neděli procházejí katechumeni tradičně 1. skrutiniem a Církev ho doprovází podle prastaré tradice evangeliem o samařské ženě, která přišla navázat vodu ke studni Jákobově. Ježíš jí postupně a velmi citlivě - podobně jako naše katechumeny - přivádí ke skutečné víře v něj *v duchu a v pravdě* a nechává ji i její sousedy vyznat, že on je skutečně *Spasitel světa*. Dává jí *živou vodu* a ujišťují ji, že ten, kdo bude tuto vodu pít, *nebude žíznit navěky*. *Voda se v něm stane pramenem, vyvěrajícím k životu věčnému*. V podstatě ve stejném duchu mluví i preface dnešní neděle, která čerpá podstatné myšlenky právě z dnešního evangelia. Starozákonní čtení před nás staví působivou scénu v Meribě a Masse, která se nakonec stala osudnou i Mojžíšovi. Lid zde žízni - samozřejmě v tom přirozeném slova smyslu - a současně pochybuje, zda je Hospodin vůbec uprostřed nich. Po všech těch zkušenostech s Bohem v Egyptě nevidí Boží přítomnost zdaleka jako evidentní. A v této situaci nevěry, reptání a nespokojenosti (objevuje se tu motiv, který se ještě mnohokrát objeví během putování pouští: vzpomínka na hrnce, plné masa a zeleniny v Egyptě) vyzývá Hospodin Mojžíše, aby toutéž holí, kterou činil vysvobozující znamení v Egyptě, udeřil do skály a nechal vytrysknout pramen. Můžeme v této události vidět i skrytý, duchovní význam: lid žíznil a žízni po vodě, která ho napojí skutečně, navěky. Pavel v prvním listě do Korinta připomene o Izraelitech z tohoto příběhu, *že všichni pili z duchovní skály, která je doprovázela, a tou skalou byl Kristus (1 Kor 10, 4)*. Voda života, která tryská z hlubin Krista, je ale neodmyslitelně spojena s Ježíšovou obětí na kříži, neboť *Bůh nám prokázal svou lásku tím, že Kristus za nás zemřel, když jsme ještě byli hříšníci (Řím 5, 6)*.

Velmi zajímavá je ale vstupní modlitba dnešní neděle ve všech třech cyklech:

Bože, studnice milosrdenství a dobroty, ty nám dáváš příležitost, abychom svou hříšnost léčili modlitbou, postem a štědrostí; pohled, jak ve svědomí cítíme svou vinu a pokorně se z ní vyznáváme, ukaž na nás své veliké slitování, odpusť nám a pozvedni nás k sobě;

ta totiž otvírá téma pokání jakožto léku na naši hříšnost a nabízí nám tři prastaré způsoby kající praxe církve: modlitbu, půst a almužnu. Musíme si totiž uvědomit, že svátostné smíření v podobě, jak ho známe dnes, je v podstatě produktem iroskotských mnichů, kteří viděli v častém svátostném vyznávání hříchů prostředek duchovního růstu. Tak Kolumbán, jedna z nejvýznamnějších postav tohoto období, píše: *Bratři, vyznávejme všechny hříchy, nejen ty, které jsou hlavní, ale i vážnější nedokonalosti, protože vyznání a pokání osvobozuje od smrti. Nezapomínejme ve své zpovědi ani na nejmenší ze svých hříchů.* Prvotní Církev na kontinentu tuto praxi neznala; víme přece, že běžný člověk se v životě nezpovídá a svátostné pokání tak bylo vyhrazeno pouze těžkým hříšníkům, přičemž jejich kající řád stál opravdu za to (viz Popeleční středa)! Právě proto běžný křesťan (tedy ten, který se nedopustil některého z vážných provinění jako je vražda, cizoložství a odpad od víry) využíval k "léčení" své hříšnosti jiných prostředků, než jen svátostného smíření. Je to podobně jako s nemocí: jen s těmi nejzávažnějšími jdeme do nemocnice, jen se středně vážnými k lékaři vůbec a většinu běžných nemocí vyléčíme sami pomocí osvědčených prostředků. A stejně tak tomu je i v duchovní rovině. Tradičně se uvádějí právě ty tři prostředky, které vypočítává dnešní vstupní modlitba (půst, modlitba a almužna) a odkazují tak na trojí porušení, které s sebou nese hřích: narušuje především můj vztah k Bohu (modlitba), dále můj vztah k bližnímu (almužna) a nakonec i můj vztah k sobě samotnému (půst). Samozřejmě, že tyto tři prostředky nepokrývají plně celou škálu možností; my bychom neměli zapomínat především na Eucharistii, kterou nám poskytl Pán jako pokrm a lék na cestu, nikoliv jako odměnu za ctnostný život! Přitom právě někdy máme pocit, že Eucharistie je odměnou a zdráháme se ke stolu Páně přistoupit, pokud nejsme podle našich představ úplně čistí. To ale nejsme nikdy - uvědomujeme si vůbec tu obrovskou propast mezi Boží svatostí a naší lidskou ubohostí? A podobně jako při nemoci i při duchovní nemoci bychom měli dbát na prevenci - a ukazuje se, že tyto prastaré praktiky Církve velmi dobře poslouží i v této oblasti. Ale pozor: půst, almužna i modlitba mají smysl jen tehdy, jsou-li nesené opravdovou vnitřní změnou, jsou-li naplněny. Všechny tři skutečnosti totiž mohou být zneužity, mohou se stát okázalými atributy naší zbožnosti, přičemž skutečný stav našeho nitra je těmto vnějším projevům na hony vzdálený! Využívejme tedy těchto generacemi našich předků ověřených způsobů při léčení naší hříšnosti a nezapomínejme, že jediným skutečným lékařem je sám Božský Lékař, náš Pán Ježíš Kristus!